

Dames en heren,

Goedemiddag. Vandaag is er duidelijkheid geschapen.

Zojuist heeft de voorzitter van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid, de heer Joustra, de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd van het internationale onderzoek naar de toedracht van de ramp met vlucht MH17. Het was in woord én in beeld een indringend en confronterend verhaal, in de eerste plaats voor nabestaanden. Voor hen is dit een bijzonder moeilijke dag, waarop alle emoties en alle verdriet weer boven komen. Want met het OVV-rapport in de hand, met de animatie van de inslag en met de gereconstrueerde romp is die gitzwarte 17e juli 2014 plotseling weer heel dichtbij.

Tegelijkertijd is er vandaag eindelijk een antwoord op die allesoverheersende vraag naar het 'hoe'. Wat heeft er zich op 17^e juli precies afgespeeld? Daarover gaat het rapport van de Onderzoeksraad, dat antwoord geeft op veel vragen die na de ramp vaak zijn gesteld en die leven onder nabestaanden. Juist daarom is het zo belangrijk dat de OVV eerder vanmorgen een speciale bijeenkomst had belegd voor nabestaanden. En laat ons hopen dat de afronding van dit onderzoek mensen weer verder helpt in het verwerkingsproces. Ik heb vanmorgen aan de telefoon gesproken met de voorzitter van de stichting van nabestaanden, de heer Van Zijtveld. En het mag duidelijk zijn dat de nabestaanden wel en tegelijkertijd niet naar deze dag hebben uitgekeken.

De Onderzoeksraad heeft een enorme hoeveelheid werk verzet, getuige ook de vele pagina's die het rapport omvat. Die bevatten de weerslag van een nauwgezet, uitvoerig en onafhankelijk onderzoek, dat is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de burgerluchtvaartorganisatie van de Verenigde Naties. Ik spreek daar van mijn kant graag mijn grote waardering voor uit. Dit is in heel veel opzichten geen gemakkelijke opdracht geweest.

Een uitgebreide kabinetsreactie volgt later, we gaan dat zorgvuldig doen en dat willen we natuurlijk ook zo snel mogelijk doen. Maar ik zei het al, zorgvuldig.

Maar ik stel vandaag wel vast dat met dit rapport een tweede belangrijke prioriteit van het kabinet is afgerond. De eerste was de repatriëring en identificatie van de slachtoffers. Dat had vanaf dag één de absolute voorrang.

Dit rapport geeft veel duidelijkheid over de oorzaak van de ramp. Dat was prioriteit nummer twee. De woorden en beelden die de heer Joustra net gebruikte, bevestigen sommige van onze schokkendste vermoedens. Op 17 juli 2014 werd in Oost-Oekraïne op klaarlichte dag een

passagiersvliegtuig uit de lucht geschoten met een buk-raket. Met het heldere feitenrelaas, de duidelijke conclusies en de aanbevelingen die vandaag op tafel zijn gekomen, is deze taak nu afgerond. Er zijn nationaal en internationaal ook lessen te trekken. De heer Joustra sprak bijvoorbeeld al over de veiligheid van het luchtruim. Een ander voorbeeld is de coördinatie van de passagierslijsten, waar het rapport ook op ingaat. Het is een belangrijke waarde van dit rapport dat er lessen op tafel liggen en in de kabinetsreactie zullen we daar op ingaan.

Prioriteit nummer drie is nu de opsporing en vervolging van de daders. En zoals u weet, dat onderzoek loopt. Het OVV-rapport is hierin een nieuw element en ongetwijfeld ook een belangrijke bouwsteen. Uitgangspunt blijft Veiligheidsraadresolutie 2166, die alle landen verplicht mee te werken aan het vinden en berechten van de daders. De heer Westerbeke van het Openbaar Ministerie zal daar later vanmiddag meer over zeggen.

We moeten ons goed blijven realiseren dat dit strafrechtelijke spoor taai en complex is. Het zal tijd vragen en opnieuw geduld. Het is nu belangrijk dat het OM volkomen onafhankelijk en in alle rust en focus zijn werk kan doen. De kracht daarvan is vandaag bewezen. Met het rapport van de Onderzoeksraad voor veiligheid weten we nu wat er is gebeurd. Maar het leveren van juridisch wettig en overtuigend bewijs wie de verantwoordelijke dader is, of wie de verantwoordelijke daders zijn, dat is echt een ander speelveld.

Net als bij de eerste twee prioriteiten geldt dus ook hier dat uiterste zorgvuldigheid en terughoudendheid geboden zijn. Van Nederland als leider in dit internationale onderzoek mag wat dit betreft extra zelfbeheersing worden gevraagd. En ik snap dat sommigen in de verleiding zullen komen om na vandaag snel conclusies te trekken. En eerlijk gezegd, ik herken die emotie. Maar de rechtsgang is al ingewikkeld genoeg en die moeten we zo min mogelijk belasten. Want waar het nu om gaat, is dat we het uiterste blijven doen zodat de schuldigen hun straf niet ontlopen. Dat is de verplichting die we hebben en die ik zelf ook bijzonder voel. En dat is ook wat de nabestaanden mogen verwachten. Vandaag hebben zij opnieuw onze steun nodig en ik hoop van harte dat ze die ook zullen ondervinden. Dank u wel.